

ÅRSSKRIFT

2005



NØRREBRO
LOKALHISTORISKE
FORENING OG ARKIV

Udgivet af:
**NØRREBRO LOKALHISTORISKE
FORENING OG ARKIV**

Nr. 19, februar 2006

Redaktion:

Foreningens bestyrelse.

Adresse:

Biblioteket Blågården,
Blågårds Plads 5,
2200 København N.

Telefon:

35 37 82 00

Foreningens bestyrelse:

Formand:

Karsten Skytte Jensen
35 83 82 27

Næstformand:

Søren Federspiel
33 13 57 28

Kasserer:

Ingrid Bøvith
35 83 82 27

Sekretær:

Pernille Grouleff Poulsen
50 56 46 02

Medlem:

John Dickov
40 83 71 08

Nørrebro Lokalhistoriske Forening og Arkiv kan træffes den første lørdag i måneden på Biblioteket Blågården mellem kl. 11-13, eller efter aftale, undtagen i juli og august måned, hvor vi holder sommerferie.

I øvrigt kan man henvende sig i bibliotekets åbningstider:

Mandag-torsdag kl. 10-19

Fredag kl. 13-17

Lørdag 1.4-30.9 kl. 10-14

Lørdag 1.10-31.3 kl. 11-15

E-mail:

info@noerrebrolokalhistorie.dk

Hjemmeside:

www.noerrebrolokalhistorie.dk

Forsidefoto:

Nørrebrogade set mod Runddelen, ca. 1890. Midt i billedet ses det gamle traktørsted "Hvide Svane" ved hjørnet af Holtegade

Årsberetning 2005

Af Karsten Skytte Jensen

Foreningen/bestyrelsen

På generalforsamlingen den 30. marts var John Dickov og Bjarne Madsen på valg til bestyrelsen. John Dickov blev genvalgt. Bjarne Madsen ønskede p. gr. af travlhed ikke at genopstille. Vi siger tak til Bjarne for godt samarbejde gennem mange år i bestyrelsen.

Endelig blev Else Roos genvalgt som revisor og Lis Melander fortsætter som revisorsuppleant.

Bestyrelsens arbejde har først og fremmest været koncentreret om aktiviteter og arrangementer. Der er i årets løb afholdt i alt 8 bestyrelsesmøder.

Medlemstallet er stabilt. Pr. 1. januar 2006 havde foreningen 121 medlemmer heraf 16 forenings- og virksomhedsmedlemmer. Vi får stadig en del nye medlemmer via hjemmesiden.

Medlemsarrangementer

Den 22. januar havde vi en vellykket tur til De Gamles By. Kvartermester Henrik Skjoldager viste rundt og fortalte levende og interessant om institutionens og bygningernes historie. Turen sluttede med et besøg i den smukke, ottekantede kirke, hvor vi blev budt på champagne og kranssekage.

Den 22. februar havde vi foredrag med arkitekt Kirsten Lindberg, der på grundlag af sin bog ”Fra barok til biedermeier”, fortalte interessant om to københavnske familiers skæbne i 1700-tallet. Synd der ikke var flere tilhørere. Det skyldtes sandsynligvis en kombination af vintervejret og fodbold i fjernsynet.

60-året for Danmarks befrielse markeredes med en foredragsaften den 25. april. Her berettede den gamle modstandsmand Steen Brynel om sine oplevelser under besættelsen, spændende og ikke ufarligt. Desuden viste vi i maj måned en del af udstillingen ”Nørrebro-besat og befriet” på Biblioteket Blågården.

På utallige opfordringer gentog vi den 25. september en rundvisning på Mo-saisk Begravelsesplads i Møllegade. Vores rundviser, Erik Henriques Bing, havde udvalgt et antal særligt spændende eller karakteristiske gravsteder, som han fortalte om både spændende, levende og morsomt.

Vi fik i løbet af et par timer et lille indblik i jødernes liv og historie i København og vi fik gode smagsprøver fra Erik Henriques Bings bog om den jødiske begravelsesplads: ”Evighedens Hus”.

Den 21. november var vi på rundvisning hos Rud. Rasmussens Snedkerier. Vi fulgte forarbejdningen af træet til det færdige møbel gennem virksomhedens forskellige afdelinger. Desuden besøgte vi udstillingen med eksempler på toppen af dansk møbeldesign såsom Kaare Klint, Børge Mogensen og Hans Wegner.

Aktiviteter

I anledning af 25-året for kampen om Byggeren viste vi fra den 11. april til den 18. maj en fotoudstilling på Biblioteket Blågården. Efterfølgende er udstillingen blevet digitaliseret og lagt på bibliotekets hjemmeside.

Søndag den 22. maj blev der i anledning af ”Historiens Dag” afholdt en masse aktiviteter for børn og voksne. Vores forening havde i samarbejde med Politihistorisk Museum et arrangement med titlen ”Nørrebro-historier”. Søren Federspiel fortalte om de politiske kampe på Nørrebro og Karsten Skytte Jensen om bydelens udvikling fra landlig idyl til storby.

Den 3.-4. september deltog vi i de Kulturelle Markedsdage. Solen strålede og ca. 10.000 lagde vejen forbi Nørrebroparken. Vores udstilling med billeder fra Byggeren og ældre lokalhistoriske billeder tiltrak mange interesserede. Desuden havde vi lavet en lokalhistorisk quiz, hvor præmierne var bøger og postkort. Salget af lokalhistoriske bøger, postkort og plakater gik godt.

Den 24. september havde vi en rundvisning på Indre Nørrebro. Søren Federspiel var guide på turen.

I samarbejde med Nørrebro Handelseforening deltog vi i Stefans Kirkens julearrangement den 5. december. Uwe Brodersen fra Handelseforeningen og Karsten Skytte Jensen fortalte historier og anekdoter fra det gamle Nørrebro for en stuvende fyldt kirke. Der var ca. 200 tilhørere.

I årets løb har vi fortsat leveret billeder og tekst til den lokalhistoriske serie i Lokalavisen for Nørrebro og Nord-Vest. Emnerne har været Nørrebros industri og sporvogne.

Foreningen har støttet bestræbelserne for at få fredet Fragtmandshallerne ved den gamle Nørrebro Godsstation. Det ser nu ud til at skulle lykkes efter at Det Særlige Bygningssyn har indstillet at hele Godsbanekomplekset fredes. Fredningsforslaget omfatter den gamle godsfragtstation, fragtmandshallerne, perronerne og toldmagasinbygningen.

Vi har anskaffet en bærbar computer med tilhørende printer og scanner. Det betyder at vi er godt rustet til den elektroniske registrering af billeder og arkivalier, et arbejde vi så småt er startet på. Første fase bliver at gøre arkivets billedsamling på omkring 3.000 billeder tilgængelige på Internettet.

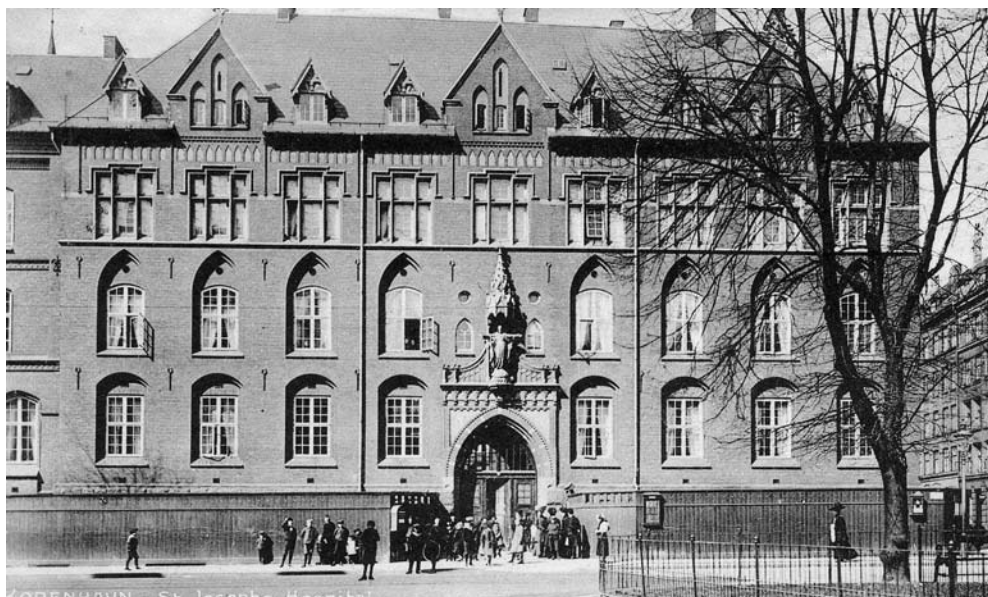
Historien bag Plejehjemmet Sankt Joseph

I maj 2005 lukkede Plejehjemmet Sankt Joseph i Griffenfeldsgade, og det giver os anledning til at bringe denne artikel om det tidligere hospitals historie.

Sankt Joseph Søstrenes Ordenssamfund blev grundlagt af jesuitterpateren Jean Pierre Médaille i 1646 i byen le Puy i Frankrig, som en orden udsprunget af reformbevægelsen ”De Barmhjerlige Søstre”. Han kom i kontakt med unge piger og enker, der også var dybt berørt af elendigheden, og som samtidig gerne ville vie deres liv til Gud. Kvinderne dannede grupper på 3-4 personer, der støttede hinanden i deres søgen efter Gud og sammen gik de ud og hjalp lidende mennesker. Disse små søsterfæl-

lesskaber, som blev kaldt ”Det lille Foretagende”, skød efterhånden op rundt om.

Søstrene levede et almindeligt liv og havde ingen særlige ydre kendetegn, der adskilte dem fra andre mennesker. Ud fra de behov der var, udførte de i hemmelighed åndelige og praktiske tjenester for deres medmennesker. Og lige så stille blev deres antal øget. I 1650 blev ”Det lille Foretagende” anerkendt, og i 1651 fik det kirkelig status og kunne nu virke i åbenhed. Men den



Skt. Josephs Hospital, der åbnede 1. juli 1875 er her taget lige før år 1900.



Gården til Skt. Josephs Hospital med buegange og haveanlæg, ca. 1905.

enkelte søster forblev ”usynlig”, idet formålet var at skulle virke på samme måde som Den Hellige Joseph, der drog omsorg for Jomfru Maria og Jesus uden tanke på sig selv. Derfor fik ordenen navnet Sankt Joseph Søstre.

Ordenen fungerede uantastet de næste 100 år. Men den franske revolution medførte hårde tider for søstre, som igen måtte fungere i hemmelighed. Efter revolutionen tog det nogle år at få samling på søstre igen, men efterhånden oprettedes der forskellige selvstændige grene af de oprindelige Sankt Joseph Søstre. Sådan opstod ordenssamfundet Sankt

Joseph Søstre af Chambery, som i 1856 sendte fire søstre til Danmark.

Hensigten var, at de skulle virke indenfor hospitalstjenesten, men arrangementet var baseret på adskillige misforståelser. Den mest katastrofale var, at den fattige katolske menighed i Danmark troede, de skulle modtage søstre fra en velhavende orden, mens de totalt ubemidlede søstre troede, de skulle modtages af en velhavende menighed, der ville bygge et hospital til dem.

Pinsemorgen 1856, 11. maj ankom fire civilklædte Sankt Joseph Søstre med skib

til København. De vovede i første omgang ikke at vise sig i deres ordensdragt i det protestantiske Danmark. Det kølige klima fik dem dog hurtigt til at tage mod til sig, og de iførte sig den varme ordensdragt.

Deres første kloster bestod af fire fugtige kælderværelser. Starten var vanskelig og kun fordi de fik økonomisk hjælp fra grevinde Holstein-Ledreborg overlevede søstrene de første år.

Efterhånden kom der støtte andre steder fra, og i 1859 købte de et hus på Toldbodvej 14, som blev deres kloster. Søstrenes antal voksede stærkt, og i 1868 blev Sankt Joseph Søstrene en selvstændig provins i ordenssamfundet med mission i Danmark.

Formålet med søstrenes ankomst til landet var hospitalstjenesten, og det blev muligjort den 1. juli 1875, da deres første hospital blev grundlagt. Sankt Josephs Hospital blev placeret ude på "Nørrebros marker". Det rystede folk meget på hovedet af. Placeringen synes dog at være præget af fremsyn, for i løbet af få år blev denne mark til det tæt bebyggede Nørrebro.

Meré Placide Dijoud, som var en af de 24 søstre, der kom først til Danmark, betegnes som Sankt Josephs Hospitals grundlægger. Den 1. oktober 1874 rykkede hun ind i et noget ufuldendt hospital, og den 1. februar 1875 fulgte endnu to søstre. Selvom der var projekteret et stort hospital på papiret, blev det i første omgang

kun til en toetages bygning med kvist. Midlerne til byggeriet fremskaffede søstrene selv ved pengeindsamlinger, men de måtte selv udføre alt muligt håndværksarbejde for at få hospitalet færdigt. De malede, ferniserede, syede madrasser osv., og via annoncering lykkedes det dem at skaffe bohaver og sengerekvisitter.

Den 1. juli 1875 åbnede hospitalet. Man havde ingen midler og det blev drevet ved vederlag fra patienterne, dog var meningen den, at ubemidlede patienter efterhånden skulle have "kur og pleje" gratis.

Folk gav hospitalet øgenavnet "Hospitalet med den ene seng". Det passede nu ikke helt, der var nemlig hele 6 senge. Men der var ingen patienter i dem. I det første år, blev der kun indlagt 3 patienter - én med tyfus, én med kræft - og en sindssyg. En søster har senere udlagt disse tre plejeforløb som "Søstrene prøvede i al fald lidt af hver slags".

Den manglende tilgang skyldtes, at folk var fyldt med overtroisk skræk for det nye hospital. Der blev snakket og snakket. Man troede, at en eller anden mærkelig sekt anvendte "tryllemidler", og det tog lang tid at overvinde folks frygt for, at det kunne skade deres sjæls salighed, hvis de blev indlagt på et katolsk hospital.

Sengene forblev tomme, og det var trange år. Søstrene var fortvivlede, økonomien var ved at bryde sammen, der var ingen

penge til mad og nødvendigt håndværksarbejde, og de sultede og frøs for, at der kunne være midler til de få patienter. Igen trådte nogle ”velgørerinder” ind. Lensgrevinde Holstein-Ledreborg og kammerherreinderne Oxholm og Birling gav i årene 1875-1896 både penge, sengelinned, håndklæder, frugt og syltetøj og bidrog på denne måde med at holde hospitalet i live.

Da patienterne endelig begyndte at komme, var søstrenes antal meget lille og pengekassen næsten tom. De få søstre arbejdede næsten i døgndrift med at passe de syge om dagen og vaske linned om natten. Seks år efter hospitalets indvielse, havde søstrene plejet i alt 500 patienter.

Der var nu pladsmangel, og en udvidelse blev planlagt. Igen trådte kammerherre Birling til og gjorde udvidelsen mulig ved at skænke 60.000 kr. i 1881. Den nye bygning var færdig i 1882 og der var nu plads til 90 patienter. Allerede i 1887 forøgede man sengetallet til 130 ved at inddrage et hus fra nabogrunden.

Søstrenes antal steg i takt med udvidelserne og i 1899 var der 40 søstre.

I 1900 opførte man en tilbygning med tilhørende kirke, og i 1904 opførtes et midterparti, som forbandt ”det gamle” og ”det nye” hospital, således at der nu var 500 sengepladser fordelt på 122 sygestuer.



Kirkesalen i Skt. Josephs Hospital ca. 1905. Efter at hospitalet var blevet nedlagt blev den ombygget til festsal.

I 1920'erne blev der tilføjet en rødstensmur, der adskilte hospitalet fra gaden. Der var ingen problemer med at få patienter nok, og man begyndte at oprette specialafdelinger. I 1933 udvides hospitalet igen bl.a. med en røntgenafdeling.

I 1936 åbnede Sankt Josephs Sygeplejeskole. I 1947 blev søster Benedicte Ramsing leder af skolen - og de næste 20-30 år blev Sankt Joseph skolen ganske stille og roligt en af de bedste og mest anerkendte sygeplejeskoler i hele landet. Indenfor skolens rammer var der en egen kultur, der i høj grad blev dyrket og vedligeholdt af eleverne selv, en kultur, der understøttede den enkeltes egenidentitet i, at det var noget særligt at være sygeplejeelev på Sankt Joseph - at være en "Josphine" - elevernes kæle navn.

I 1969 blev søster Benedicte Ramsing valgt til generalpriorinde, og hun forlod derfor Sankt Joseph og bosatte sig i Rom i Sankt Joseph Søstrenes generalhus, hvor hun boede i 10 år.

Ombygningen af Sankt Josephs Hospital vidner om fremsyn med hensyn til placering og inddragelse af speciallægevirksomhed. Dertil havde stedet en unik organisationsplan. Søstre organiserede hospitalet efter klassiske principper, men med den afgørende forskel, at der

var kvindelig og ikke mandlig ledelse. Magten var på få kvindehænder. Søstre var i mange år alene om hospitalets drift og beslutninger i enhver henseende. Men i 1920'erne begyndte lægerne at blande sig, og de blev efterhånden i højere grad inddraget som samarbejdspartnere i anliggender vedrørende hospitalets ledelse, udvikling og uddannelse af sygeplejepersonalet, men de fik ikke nogen decideret kompetence hvad angik hospitalets drift. Lægernes kompetence var udelukkende af faglig art. Her fik de den respekt og status, som lægestanden forventede på daværende tidspunkt.

Op mod, og i 1960'erne gennemgik hospitalet en gennemgribende modernisering og udvidelse. Hospitalet var stadig privat og kendetegnet ved et stort kvindeligt patientgrundlag. Det eksisterede i kraft af, at Københavns Kommune købte stort set alle sengepladserne. Et dalende antal søstre gav efterhånden søstre problemer med at varetage ledelsen på alle niveauer. Dette var en medvirkende årsag til hospitalets lukning i 1980. Københavns Kommune købte bygningerne i 1980 og drev det som hospital med langtidsmedicinske patienter frem til 1985, hvor det blev ombygget til plejehjem.

Kilde: Plejehjemmet Sankt Joseph.

Fra Nørrebro

Følgende beskrivelse af Nørrebro har vi fundet i Illustreret Tidende nr. 50, 1886.

Efter Anstrængelsen med at bygge det store Rhabarberkvarter og det næsten lige saa store Ravnsborgkvarter blev der lidt Standsning i byggeriet paa Nørrebro; man gav sig Tid til at trække Vejret og se sig om.

Det havde imidlertid ikke været saa ueffent, om man havde set sig for, inden der byggedes; thi det var ikke uvæsentlige Faktorer, man havde overset. Blandt andet havde man glemt, at de 60.000 Mennesker, som der byggedes til derude, maatte have Forbindelsesveje med Omverdenen, og det var egentlig en slags Begrebsforvirring gennem saa mange Aar, der bragte Folk til at mene, at den gamle Peblingebro over Søen samt Ladegaardsbroen og Parcelbroen kunde betragtes som tilbørlige Veje af denne Slags. I Virkeligheden laa Nørrebro som en Ø eller i alt Fald som en Halvø med yderst ufuldkomne Slæbesteder. Passagerne over Ladegaardsaaen var kun til at befare i Gaasegang, og Peblingebroen krævede baade hos Mennesker og hos Heste en Besindighed, som ikke let lader sig forene med Forretninger og Travlhed.

Men selv det galeste kan være godt for no-

get. Netop Afsondretheden har bevirket, at Nørrebro har faaet et ejendommeligt og ganske tiltalende Præg, som den maaske vil kunne bevare, selv efter at den ved sine ny Broer og sin Jærnbanestation er kommet i lettere og mere tidssvarende Forbindelse med Omverdenen.

Baade den ombyggede Peblingebro og den ny Banegaard komme nemlig for det store Kvarter som længe attraaede Goder. Medens Broen jo endnu vil lade vente paa sig i nogen Tid, inden den helt aabenbarer sig i sin foryngede Skikkelse, ligger Banegaarden allerede fuldt færdig og venter blot paa, at Livet skal begynde at røre sig rigtigt omkring den.

Stationen ligger bag Stefanskirken. I de senere Aar er der vokset et Myldr af Gadestumper op i Kirkens Nabolag, og alle har de spekuleret i at blive nærmeste Forbindelsesvej til den ny Station.

Men der er en Hage derved. I lang Tid byggede man nemlig uden at vide, hvor Jærnbanestationen skulde ligge, og Retningen efter den supponerede Station maatte da tages paa maa og faa. Dette har haft til Følge, at der egentlig ingen virkelig, direkte Adgangsvej er til Sta-



Den gamle Lygtekro, der lå hvor Nørrebrogade krydsede Lygteåen. (Tegning af Alfred Larsen ca. 1890. Efter "Gamle københavnske Huse og Gaarde", 1894).

tionen. Man kan kun komme derhen og derfra ved at passere et Udal af Vinkler, som dannes af tvivlraadige Gadestumper, samt en Viadukt, der trods sin Lidenhed alene for sit Vedkommende danner to Vinkler for Passagen over de skraat liggende Spor.

Nu staar alle de halvfærdige Gader og spekulere paa, hvorledes de skal finde den korteste Vej til Stationen. ”Tiderne” er daarlige, sætter vel endnu en lille Stopper for Kapløbet; men snart vil det gaa løs. De gamle Haver, der i de sidste Aar har været baade Materialpladser og Gartnerhaver, ligger nu ganske øde, ventende paa, at Husrækkerne skal vokse frem over dem, og da det betaler sig endnu daarligere at lade de indkjøbte Grunde ligge hen end at bygge paa dem, endog under slette Konjunkturer, komme Husrækkerne snart.

Terrænet trænger da ogsaa for den Sags Skyld nok til at reguleres. Vejene er lige saa ufremkommelig som vildsomme. I denne Sommers Tørke har man travet i Flyvesand fra Nørrebrogade til Stationen, og til Vinter vil man komme til at vade i Dynd. Men til næste Sommer er forhaabentlig alt i Orden, saa at der i det ny Kvarter kan brede sig en Civilisation, som de enlige Kaalhoveder langs Vejene har drømt om.

Saa bliver det et Spørgsmaal, hvor langt Moderniseringen vil gribe om sig. Navnlig skal det have sin Interesse at

se, om det berømte gamle Traktørsted ”Lygten”, der saa tappert har kunnet modstaa Sporvejsstationens Naboskab og bevare sin Primitivitet trods den lige ud til Ejendommens Gavlførte Brolægning med tilhørende Vand og Gas, ogsaa kan staa sig for de dampende Lokomotiver, der nu skal holde ved Siden af.

”Lygten” har ikke gjort Civilisationen anden Indrømmelse, end at den har ladet male ”Café” paa sine to Ruder høje Vinduer, Den har vedblivende Straatag paa Rejsestalden og yderst primitive Tagsten paa Vaaningshuset, hvis Ryg slaar saa store Knæk og Bugter, som de skiftende Tidens Tryk har kunnet give dem. Skjønt Bygningen ikke er lang, naar dens ene Ende dog Frederikssundsvej og den anden Nørrebrogade; den danner saaledes Grænsen imellem Byen og Landet, som den stræber at forene, ligesom den søger at tjene baade den gamle og den ny Tid ved at servere gammelt Øl i sin ”Kjælderstue” mod Landet og bajersk Øl i sin ”Gjæstestue” mod Byen. Men ligesom der ikke er nogen stor Forskjel paa de to Lokalers Udstyrelse og Pragt, saaledes paastaar sagkyndige, at Øllet ogsaa er paafaldende ens, fra hvilken Ende man saa end tager det.

Der er allerede kommet nogle Nybygninger ude paa den anden Side ”Lygten”; men den lader sig ikke anfægte deraf. Den har endnu største Parten af sit Publikum fra de vejfarende, som her enten skal hilse paa byen eller tage



Dagligliv på Nørrebrogade, som det tog sig ud omkring 1905. Ejendommene er stort set de samme som i dag, men trafikken er en anden.

Afsked med den ved et Glas. En Del af Haandværkerne, som arbejder paa Nybygningerne i Nabolaget, er i de senere Aar kommet til, og det kan jo være, at de bringer Omvæltningstanker ind i den gamle Lygte, saaledes at ogsaa den faar i Sinde at lyse i en ny og bedre Skikkelse. Foreløbig staar den der imidlertid som Fortidens Repræsentant.

Der er ogsaa andre gamle Traktørsteder langt ude paa Nørrebrogade; men de har for længst gjort Tiden store Indrømmelser. Endogsaa et Etablissement med et saa antik-klassisk Navn som "Orfeum" har klædt sig helt moderne med Flag og Vimpler og grønt malede Lysthuse, og hvad

enten man vender sig til den ene eller den anden Side, møder Øjet den moderne billige Taarnarkitektur i Husrækkerne. Det ser helt storstadsmæssigt ud derude, skjønt der nok nu og da kan komme et eller flere smaa og gammeldags Huse, som vise, at man er paa "Broen". Dette ser man ogsaa paa Menneskestrømmen; der er vel ikke livligere Færdsel her end i de andre af Byens Hovedaarer, men ad ingen anden Gade færdes der saa mange Arbejdere. Ogsaa Butikkerne følge tættere paa hverandre her end andetssteds, men de er gennemgaaende kun smaa. De travle Folk, der høre til paa Nørrebro, vil ikke gjerne gaa langt efter deres Fornødenheder.

Spørgsmål og svar ...

Vi får en del henvendelser med spørgsmål til arkivet. Vi har valgt nogle af spørgsmålene og bringer dem med tilhørende svar.

Remisen i Gartnergade

Jeg håber, at arkivet kan være mig behjælpelig med oplysninger om sporvognsremisen i Gartnergade.

Svar:

Remisen blev opført i 1869 og var beliggende i Gartnergade 9. Den optog en stor del af karreen Gartnergade, Korsgade, Blågårdsgade og Åboulevarden. Den var remise for hestesporvogne fra ”Korsgade-linien”, der blev åbnet for drift 2. november 1869 og kørte fra Kongens Nytorv til Korsgade ved Parcelvej (nuv. Griffenfeldsgade) og retur.

Den lille trekantede plads for enden af Korsgade, der i dag uofficielt kaldes ”Askovgårdens Plads”, fik sin form for at kunne tjene som endestation for hestesporvognen.

Endnu i 1902 var der 3 hestesporvognslinier i København. ”Korsgade-linien” omstilledes ikke til elektrisk drift, men nedlagdes i 1903 og samme år blev remisen i Gartnergade nedrevet.

Sorte Firkant

Hvordan gik det til at Indre Nørrebro fik navnet ”Den Sorte Firkant”?

Svar:

Der er flere forklaringer på navnets oprindelse. En af de mest troværdige er, at betegnelsen opstod fordi myndighederne afmærkede alle børneværns- og politisager på et kort med sorte knappenåle. Disse sad særlig tæt på Indre Nørrebro og dannede derfor en sort firkant begrænset af Peblingesøen, Åboulevarden, Kapelvej og Nørrebrogade. Navnet er opstået omkring 1970 og var en overgang meget benyttet i medierne. Efter at bydelen var blevet saneret brugtes udtrykket ”den rød-grønne firkant”, men det slog aldrig rigtigt an.

Bagergade

Jeg har før modtaget god hjælp fra jer og det er jeg taknemmelig for. Grundet min oldefars mange flytninger rundt på Nørrebro i 1880'erne, må jeg ty til jer igen.

Han havde foruden en anden omdøbt/nedlagt gade, nemlig Gjentoftegade som blev til Vedbækgade, også boet i Bagergade. Jeg mener den lå ved nuværende Blågårds Plads. Så vidt jeg kan finde ud af er den nedlagt. Kan I fortælle lidt mere om denne gade og hvor lå den nøjagtigt. Kan I også fortælle hvilket sogn denne gade hørte til i 1880-85.

Svar:

Bagergade gik fra Blågårdsgade til Slots-gade. Da Blågårds Plads blev anlagt i 1916 kom gaden til at indgå i pladsens sydlige del og man valgte samtidig at slette gadenavnet, bl.a. for at undgå forveksling med Bagerstræde på Vesterbro. Bagergade hørte i 1880'erne til Skt. Johannes sogn.

”Sukkerhuset”

Hvorfor hedder ejendommen på hjørnet af Griffenfeldsgade og Korsgade ”Sukkerhuset”?

Svar:

På det pågældende hjørne lå der omkring år 1900 en kolonialforretning, der kaldte sig ”Sukkerhuset”. I øvrigt et meget almindeligt navn til den slags forretninger dengang. I forbindelse med en renovering i 1997 valgte man at give ejendommen dette navn. Foruden navnet står også opførelsesåret 1870 på facaden.

Louisegade

Hvorfor skiftede Louisegade navn til Prins Jørgens Gade og hvornår skete det?

Svar:

Der ligger en dramatisk hændelse til grund for navneskiftet. Et i samtiden meget omtalt mord på en smedesvends hustru i Louisegade engang i 1860'erne vakte et sådant postyr, at man i 1878 valgte at omdøbe gaden til det nuværende Prins Jørgens Gade, for at mordet skulle gå

i glemmebogen. Det oprindelige navn havde gaden efter fabriks- og grundejer Anker Heegaards hustru Louise.

Prins Jørgens Gade har navn efter den danske prins Jørgen (1653-1708). Han var søn af Frederik d. 3., og tog navnet George, da han 1683 blev gift med den engelske prinsesse Anna Stuart, dronning fra 1702.

Gudenavne

Hvornår indførte man gudenavne til gaderne på Ydre Nørrebro og i hvilken anledning skete det?

Svar:

Fra 1860 til omkring 1920 navngav man en stor gruppe gader med navne fra den nordiske mytologi og sagnverden. Ældste navn er Odinsgade fra 1860. Det var en privat grundejer, der fandt på at bruge dette navn fra den nordiske mytologi. Det inspirerede kommunens gadenavneudvalg til at fortsætte med gudenavnene på Ydre Nørrebro. Det nyeste navn er Mjølnerparken fra 1986.

Irmahønen

Hvilket år blev neonreklamen med Irmahønen sat op ved Søerne?

Svar:

Reklamen ved Sortedams Dosseringen stammer fra 1936. I 1950 blev æggene gjort større og i 1953 kom der en ny høne, der kagler og lægger grønne, hvide og røde æg. Hønen lægger 7 æg i minuttet, så det er blevet til mange æg i tidens løb.



Idyl ved Ågade omkring 1910. Træerne til venstre og ejendommene er de samme i dag, men siden er åen blevet rørlagt og Ågade blevet til en 6-sporet motorgade.

Tagensvej

Hvem har givet navn til Tagensvej?

Svar:

Omtrent ved krydset Tagensvej-Rådmandsgade lå engang et vangehus, hvor vangemanden boede. En af dem hed Tage Nielsen (død 1710) og det er ham, der har givet vejen sit navn.

Vangemandens opgave var at tilse og passe Borgmestervangen og Rådmandsmarken. Det var græsarealer der blev udlejet til bønderne til græsning for deres kreaturer. Overskuddet gik til supplement af borgmestre og rådmænds dengang ikke særligt høje lønninger.

Ladegårdsåen

Kan arkivet fortælle mig hvornår Ladegårdsåen blev overdækket.

Svar:

Ladegårdsåen blev overdækket i flere etaper. Første stykke fra Søerne til Bülowvej blev overdækket i 1896-97. Samtidig blev Åboulevarden anlagt. Tidligere havde der gået smalle veje på begge sider af åen. Anden etape fra Bülowvej til Jagtvej blev overdækket i 1914 og stykket fra Jagtvej til Prinsesse Sofies Vej overdækkedes i 1942. Den sidste rest af Ladegårdsåen ved Bispeengen forsvandt så sent som i 1962.

Lidt om min barndoms Ægirsgade

Af Keld Sørensen

Da jeg for nogle år siden besøgte et loppemarked bag Frederiksberg Rådhus her i København, fandt jeg det viste postkort fra begyndelsen af 1900-tallet i en kasse fyldt med alt muligt skrammel. Jeg vidste fra anden side, at et sådant postkort eksisterede.

Så jeg var meget, meget glad for fundet, idet jeg ved besøg på andre lignende loppemarkeder havde spurgt og spurgt efter kortet.

Men nu var jeg altså den lykkelige ejer. I tiden efter mit fund, brugte jeg megen tid på at studere kortet - om jeg kunne genkende forretningerne. Det kunne jeg naturligvis ikke, idet min barndoms Ægirsgade lå omkring 50 år senere. Meget var forandret fra det viste motiv i løbet af årene til 40'erne og 50'erne.

Men jeg begyndte at drømme mig tilbage til min barndom som i stor udstrækning netop foregik i den del af Ægirsgade, som er vist på kortet.



Ægirsgade set fra Nørrebrogade. Postkort fra omkring begyndelsen af 1900-tallet.



Ægirsgade har undergået forandringer som alle gader på Nørrebro. Næsten alle forretninger er forsvundet. Seven-Eleven har overtaget bankens lokaler på hjørnet. Der er nu etnisk grønthandler, hvor der før var frisør og urmager. Bageren i nr. 10 er nu indrettet som bodega. Mange bygninger har helt ændret udseende, idet facaderne er blevet renoveret og malet. Der er kommet asfalt på kørebanen med markerede striber. Skråparkering og parkeringsforbud er markeret med skilte. Hestevogne er afløst af biler, og cykler står i hobetal op ad murene. (Foto: Keld Sørensen 2004).

På postkortet ses mest fra den venstre side - de ulige numre - af gaden, netop på den side, hvor jeg boede i nr. 13.

Efterfølgende lånte jeg en KRAKs Vejviser fra 50'-erne, hvorfra jeg noterede navnene på de forretninger der lå i gaden på den tid, hvor jeg boede dér.

Disse notater danner så sammen med min hukommelse grundlaget for det efterfølgende.

På hjørnet af Nørrebrogade og Ægirsgade, på siden med de ulige numre, lå en stor bank med en meget flot marmorbeklædt facade. Den havde det fine navn Sparekassen for Kjøbenhavn og Omegn. Mine forældre havde konto i den bank. Det var også her, vi betalte husleje hver måned: Et beløb på 52 kr. i en længere periode, husker jeg.

Her fik jeg på et tidspunkt min egen

konto, hvor jeg indsatte mine sparepenge. Det var ikke store beløb. Men jeg var meget stolt, når jeg tømte mine sparegris og, fulgt af min mor, gik i banken med »formuen«.

Når den var fyldt godt op med 1-, 2-, 5- og 10-øre bad jeg om at få åbnet grisens mave for at indholdet kunne sættes i banken.

Jeg havde ikke selv en nøgle til grisen. Den blev opbevaret uden for min rækkevidde for en sikkerheds skyld!

Ud for denne bank var der ved kantstenen året rundt fra middagstid til hen på aftenen opstillet en pølsevogn. Her blev der af og til spist pølser, når min mor af en eller anden årsag ikke lige var hjemme. Min far brød sig ikke om at lave mad, så vi - min søster og jeg - blev inviteret på pølser med brød, sennep og ketchup fra pølsevognen på hjørnet. 20 øre for en pølse og 5 øre for et brød. Det var prisen dengang.

Den første almindelige forretning på venstre side i gaden var en cykelsmed. Dansk Griffon & Gribskjold var navnet. Og ejeren hed naturligvis Gribskjold og han talte med en let genkendelig, sjællandsk accent. Over forretningen, ud fra muren, hang der et cykelhjul med et navneskilt under der fortalte, at her boede en cykelsmed. Gribskjold gik altid rundt i en mørk kedeldragt, der var godt beskidt af olie. Hænderne var også

altid godt beskidte. Det var en hel anden verden man kom ind i, når man besøgte ham. Hele forretningen var fyldt med alle slags ting og sager til cykler: Stel, fælg, cykelstyr, sadler, slanger og dæk. Og midt i lokalet var der altid ophængt en eller flere cykler der var under reparation.

Ude på gaden var der i åbningstiden opstillet et cykelstativ, hvor der altid stod mange cykler der enten var reparerede eller skulle repareres.

Jeg besøgte ham af og til, fordi jeg havde et løbehjul. Når jeg ikke syntes, at hjulene drejede godt nok rundt - de peb eller hylede - gik jeg ned til Gribskjold, der, efter at jeg havde forklaret mine »tekniske problemer« venligt smurte hjulene med lidt olie. Og så kunne jeg atter køre stærkt på mit løbehjul. Gribskjold var i øvrigt kendt og berømt for, i tidernes morgen, at have konstrueret og bygget en motorcykel.

I en kælder lige efter cykelsmeden, var der på et tidspunkt en blomsterforretning, som jeg ikke husker nærmere om. Men i samme kælderforretning kom der siden hen et værksted, hvor nogle damer dagen lang stod og samlede persienner, som på et tidspunkt i 50'erne blev meget moderne.

I nr. 7 i stuen boede i en del år hr. Meyer. Han var sagfører og ejede ejendommene hvor opgangene nr. 7, 9, 11 og 13 lå. Han kom hver eftermiddag kørende hjem i en stor, sort bil med chauffør. Der blev

snakket meget om, hvorfor hr. Meyer boede i en så lille lejlighed. Men der var vist ingen, der fandt det rigtige svar.

Den næste forretning, som jeg husker det, var et renseri. Her kunne man indlevere tøj til rensning og presning.

Igennem det store vindue kunne man dagligt se en mand, der stod og pressede tøj omgivet af damp fra sin store pressemaskine.

Jeg husker, der på et tidspunkt var stor interesse blandt mine kammerater for at gå ud med nypresset tøj til kunderne fra renseriet. Han betalte altid meget rundhåndet for tjenesten.

Den næste forretning på kortet med et stort vindue med teksten »SÆBE« og med indgang til højre for vinduet, eksisterede ikke i min barndom. Facaden var ændret og der lå en almindelig lejlighed, som dog var indrettet som tandklinik. Det fortalte et stort skilt over vinduet med teksten »TANDTEKNIKER«. En af mine kammeraters mor ejede og arbejdede i denne forretning. Adressen var Ægirsgade 9.

Vi fik af og til lov til at »låne« venteværelset om aftenen, fordi vi ikke havde andre steder at opholde os.

Så riggede vi en transportabel grammofoon til og spillede plader. Det lød ikke altid lige godt med den lille højttaler, der sad i låget. Men vi fik spillet en masse plader og hyggede os gevaldigt.

Som det ses af billedet, var vinduerne i opgangen, både nr. 7 og 9, sandblæst og med et fint mønster i midten.

Sådan var det ikke i min tid. Alle vinduer var skiftet ud med almindeligt glas.

På den anden side af opgangen ses også en forretning, en barber, og til højre for denne en port. Hverken forretningen eller porten har jeg oplevet.

Bemærk gadespejlet over forretningen på 1. sal. Det var behageligt at sidde inde i sin lejlighed ved vinduet og samtidig følge med i, hvad der foregik på gaden ved at kigge ud i spejlet.

I kælderen under forretningen lå der en marskandiser, som havde alt muligt til faget henhørende. Oppe på gaden lige ved forretningen, stod der altid nogle kasser med gamle bøger og blade.

Marskandiseren, en ældre mand med et stort, gråt overskæg og stor, strittende mave, stod ofte i kælderhalsen og holdt øje med sine kasser.

Jeg fik at vide, at jeg skulle holde mig væk fra ham.

Han var meget bøs, og skældte og råbte højt, hvis man kiggede i kasserne efter noget interessant. Han troede nok man ville stjæle fra ham.

Da en ny ejer overtog denne kælderforretning, blev den omdannet til jernhandel. Den næste ejendom, den med en grå fa-

cade forneden, er der hvori jeg har boet og levet i omkring 21 år.

Bag personen, der er på vej ud på gaden skimtes en barnevogn. Og lige bag den var vores kælderrum - med et vindue ud mod gaden. Det var en fordel, når vi i eftersommeren hvert år skulle have koks til kakkelovnen. Vinduet blev taget af, og sække med koks blev tømt ned i kælderen gennem vinduet.

For de andre beboeres vedkommende skulle sækkene bæres ned gennem en mørk og trang kældergang og læsses af i deres respektive kælderrum, der alle var placeret forskellige steder under bygningen.

Opgangen ved siden af nedgangen til kælderen var nr. 11. Min mormor og morfar boede på 3. sal til højre. Her tilbragte jeg mange timer i min barndom.

Enten blev jeg passet eller også var jeg bare på besøg. Det kunne jo hænde, at der faldt et eller andet godt af, måske saftvand, kage eller en skilling, som så blev brugt hos bager Clausen lige ovre på den anden side af gaden.

Min mormor og morfar flyttede til denne to-værelses lejlighed fra en meget lille lejlighed i Elmegade omkring 1. maj 1909, og boede der indtil de døde med få års mellemrum i slutningen af 50'erne. To voksne og seks børn boede i denne lejlighed på 54 m² med koldt vand i hanen,

kakkelovn og deletoilet på trappen. Det er godt klaret, men det var normalt efter den tids forhold.

Soveværelset var fyldt med senge, heriblandt flere etagesenge til børnene.

En af mine mostre boede i øvrigt i en lang årrække i samme opgang dog på 4. sal til venstre.

Efter nr. 11 i kælderen, var der en møbelpolstrer. Jeg har tit siddet på trappen ned til ham og set, hvordan han betragtede stole og sofaer. Med munden fyldt med små søm, kunne han samtidig ryge på sin pipe og endda tale med én. Jeg var meget imponeret over hans kunnen.

Lige før opgangen til nr. 13 lå der en tobaksforretning. Det er på postkortet, der hvor markisen er slået ud, ligesom der er et meget flot skilt, der hænger ud fra facaden.

Det var »fru Hansen«s og der lugtede altid af tobak i den forretning. Uden for forretningen hang der flere automater på husmuren. Her kunne trækkes tændstikker og cigaretter.

Nogle af mine kammerater skulle ret tidligt afprøve deres evner ud i rygningens kunst. Og fra disse automater kunne man, uden at det blev opdaget, trække det fornødne.

På et tidspunkt var der en meget stærk trafik i opgangen, fordi »fru Hansen« havde en del kunder, der ikke kunne

finde ud af, hvornår forretningen havde åben. Så de måtte »handle bagom« som man kaldte det dengang. De luskede ind i opgangen og ringede forsigtigt på, for at købe en flaske-et-eller-andet.

»Fru Hansen« døde pludselig og forretningen blev overtaget af en familie med tre sønner. Jeg blev hurtigt gode venner med den yngste. Han kunne gø og hyle som en hund, og fik hurtigt øgenavnet »Fido«.

Sammen med ham fik jeg nogle af mine drømme om elektrisk tog opfyldt. Under forretningen var der en meget stor kælder. Her byggede vi en modeljernbane på en stor træplade. Bjerge af gips belagt med grønt savsmuld, huse af pap. Masser af skinner og skiftespor. Det var kun kreativiteten, der satte grænserne. Da det hele var færdigt brugte vi også megen tid med at køre med togene. Men efterhånden mistede vi interessen.

Jeg var i øvrigt på sommerferie med »Fido«. Han var vild med at campere. Så han fik mig med på en tur med telt og sovepose på knallert til Jylland - helt til Skagen. Det var den første sommerferie efter jeg var gået ud af skolen i 1959.

Tre forretninger i samme gade der alle handlede med tobaksvarer og aviser blev dog for meget på et tidspunkt. Så forretningen ved nr. 13 lukkede og blev med nye ejere omdannet til legetøjsforretning.

Og så til nr. 13, 3. sal til venstre.

Vi var heldige at bo i en lejlighed, hvorfra der var frit udsyn ud over et garageanlæg, der lå i Thyragade. Nørrebros Autopark hed det.

Jeg sad tit ved vinduet og kiggede ned på både store og små biler, der kom kørende ud fra garageanlægget eller de kørte ind for at få benzin fra den BP-tank, der lå i forbindelse med garagerne.

Vor lejlighed var indrettet med to værelser, en lille entré og et køkken. Toilettet, som vi delte med naboen, lå på køkkentrappen. At dele toilet med en nabo var ikke nogen fornøjelse. Når nøglen sad i toiledøren, vidste man der var optaget. Og så havde man bare at vente til naboen var færdig. Man syntes altid, det tog meget, meget lang tid, inden man kunne komme til.

Det var en ganske kold fornøjelse om vinteren, når man skulle derud. Var det slem frost, måtte der hældes varmt vand i cisternen, før der kunne skyldes ud.

Soveværelset var ikke stort: Der var lige plads til en seng til min mor og far og to små senge til min søster og jeg. Det var senge, der kunne trækkes ud, efterhånden som vi voksede. Men en dag var sengene blevet for små. Så blev der købt en køjeseng, hvor jeg lå i den øverste seng.

Det endte med at jeg måtte tage en sofa i stuen i besiddelse, de sidste par år vi boede i den lejlighed.

Lejlighedens størrelse gjorde, at man

måtte tage meget hensyn til hinanden. Men jeg synes det fungerede godt forholdene taget i betragtning.

I soveværelset stod også vor hustelefon. Det var min far, der arbejdede hos KTAS og til daglig kørte rundt og monterede telefoner, der havde fået den fikse idé, at installere en telefon ind til min mormor og morfar, der boede lige på den anden side af væggen.

Der blev boret et hul i væggen til en ledning, der forbandt de to telefoner. Så var det muligt at tale sammen. Jeg skulle altid, når jeg kom hjem fra skole, lige ringe og fortælle, at jeg var kommet godt hjem.

Det var særligt i en periode, hvor min mor arbejdede og først kom hjem senere på dagen.

Vi spiste altid sammen, når min far kom fra sit arbejde. Han fløjtede en bestemt lyd nede fra, når han var ved at sætte sin cykel ind i skuret i gården. Det kunne min mor altid høre. Så vidste hun, at maden skulle være klar.

Efter spisningen - som altid foregik ved et lille bord i køkkenet - talte vi meget sammen om dagens oplevelser.

I de sidste år, hvor vi boede i lejligheden, sad jeg tit i køkkenet ved dette bord, når jeg skulle læse lektier. Der havde jeg den fornødne ro, når døren blev lukket til.

I kælderen var der indrettet en vas-

kekælder med en stor gruekedel og flere store trækar. Her havde ejendommens beboere vasketur efter et sindrigt system én gang om måneden.

Når min mor skulle vaske, fyrede min far op under gruekedlen inden han kørte på arbejde.

Lidt op ad formiddagen kom så min farmor og hjalp med at vaske.

Min mor og farmor stod i røg og damp med gummistøvler, stort gummiforklæde og tørklæde om hovedet og kogte, skyllede og vred alt tøjet, før det blev båret op på tørreloftet, der lå oppe på 5. sal under taget. Her blev det omhyggeligt hængt op på snore for at tørre.

Jeg kan endnu fornemme den lugt der var dér af rent, lufttørret tøj.

Det tøj der skulle rulles, blev den næste dag i en stor flettet kurv båret over til »rulle-mutter«, der havde forretning lige om hjørnet i Dagmarsgade. Det var en stor, meget barmfager dame, der imponerede mig meget, når hun uden problemer løftede den store, tunge kurv fyldt med tøj et par trin op i forretningen.

Hun havde en meget stor rulle stående i forretningen, som hun trak rundt med håndkraft.

Det meste leg foregik i baggården. Her var vi også beskyttet mod gadens trafik. En typisk mørk baggård, hvor der aldrig kom sol ned. Dels fordi den var omgivet

af høje bygninger på næsten alle sider, dels fordi der stod et meget stort træ i nabogården.

Det var en baggård med mange skraldebøtter på rad og række, samt et ildelugtende pissoir. Desuden var der en flok katte, der hylede gudsjammeligt om natten. Men det holdt da rotterne væk, som der blev sagt.

Fantasien fejlede ikke noget, når det gjaldt om at finde på noget at lege. Vi tegnede veje, hvor vi kørte med biler. Vi ræsedede rundt på løbehjul eller trehjulede cykler. Vi trillede med kugler eller spillede med hønseringe. Vi både hinkede, sjippede og

spillede rundbold med pigerne.

Vi satte tovværk op i tørrestativerne - to store bjælker der sad tværs over gården - og brugte det som gyngesæde.

Når det var fastelavns mandag fik vi fat i en tønde fra et ismejeri der lå i gaden. Den blev hængt op i tørrestativet. Så samlede alle gårdens børn og vi slog katten af tønden.

Om vinteren byggede vi snehuler og rullede store kugler til snemænd.

Og sidst men ikke mindst: Vi spillede meget bold - især fodbold. Det gik af og til meget hårdt til med smadrede ruder og bolde der røg over i nabogårdene. Det gav efterfølgende problemer med at få hentet



Baggården Ægirsgade 11-13. Typograf Anton Petersen i høj hat og knækflip - sådan gik typografer klædt dengang i 1920'erne - sammen med sin søn Paul.



Sådan har en baggård ændret sig på omkring 80 år: Cykelskurene er væk og erstattet af affaldscontainere. Det oprindelige plankeværk er også væk og erstattet af lave træhegn efter en gårdsanering, der fandt sted i midten af 1990'erne. (Foto: Keld Sørensen 2004).

bolden hurtigt nok med en klatretur over plankeværket, inden gårdens vicevært konfiskerede vores bold.

Man lærte efterhånden kunsten og med tilløb kom man hurtigt over plankeværket og tilbage igen.

Men ud på gaden igen.

Lige efter opgangen til nr.13 var der en møbelsnedker i kælderen. Det var imponerende at se snedkeren arbejde, idet han havde problemer med den ene arm og hånd. Men han kunne dog alligevel holde godt fast om det værktøj han brugte.

Her tilbragte jeg mange timer siddende på trappen ned til værkstedet sammen med legekammeraterne. Det var spændende at se, hvorledes der blev repareret gamle møbler, lakeret skabe, borde og stole. Han var i øvrigt en flink mand, ham snedkeren.

Han forærede os tit en kasse fyldt med små træklodser og rester af træ, som vi kunne lege med i gården.

I den næste bygning lå der en glarmester i kælderen. Nørrebro Glasmosaik hed for-

retningen. Der var ikke mulighed for at se direkte ned til hans værksted, fordi alt var dækket med flotte mosaikruder.

Han blev kun besøgt, når vi havde smadret en rude i gården på grund af boldspil, og vi blev tvunget til at gå til glarmesteren med en vinduesramme for at få sat nyt glas i. Det var vi nødt til at gøre, for til stadighed at få lov til at spille bold i gården.

Det var yderst ubehageligt at komme til ham. Han grinede bare, krævede sin betaling og vidste selvfølgelig, hvordan vi havde smadret ruden.

I nr. 17 lå en isenkræmmer. Rømmer hed ejeren. Han gik altid rundt i en blå kittel, der åbentstående flagrede rundt om ham.

Når vi kom ind i forretningen, kom han springende ned fra sit baglokale, der lå flere trappetrin højere oppe. »Nå, mine små børn. Hvad skulle der så være?« sagde han storsmilende. Jeg husker denne velkomst, fordi selv da jeg blev meget ældre, blev jeg budt velkommen med den samme sætning.

Han duperede engang, da jeg skulle købe noget ledning. Han målte diameteren på rullen, brugte en eller anden matematisk formel, og fortalte hvor lang ledningen var. Vi prøvede bagefter at måle længden. Det passede med en lille afvigelse.

Ledningen skulle bruges til at lave en forbindelse med en kammerat, der boede

på første sal, så vi kunne sende morsesignaler til hinanden. Min kammerat var lidt af en »lille ingeniør«. Så han byggede morseapparater til os begge. - Og de virkede.

Gaden havde også en slagter. Den lå i nr. 19 og hed Rønning. Min mor sagde altid, at Rønning var en dårlig slagter. Så alt kød skulle købes hos Zöllner på Nørrebrogade.

I nr. 21 lå Fotohuset Ægir. Her blev jeg gradvist indført omhyggeligt i fotokunsten helt tilbage til et simpelt boxkamera. Ejeren Ohland-Andersen, havde altid tid til at give tips, når man kom for at hente sine billeder og være behjælpelig med at købe nye film.

Han ville også gerne snakke fodbold, fordi hans bror spillede i Akademisk Boldklub. Han var faktisk årsag til, at jeg på et tidspunkt også kom til at spille i samme klub.

Den næste forretning lå i nr. 23. Det var en kaffeforretning med navnet Ægir. Her købte jeg tit et kræmmerhus med krømmel, som jeg så gik og gnaskede op fra kræmmerhuset. Det var også her jeg købte pinocchiokugler til 1 øre stykket eller skovsnegle, nogle sorte, runde søde bolchestænger.

Kaffeforretningen lukkede og blev erstattet af en tobakshandler, der også havde tipsindlevering. Her afleverede jeg mine første tipskuponer sammen med min far. Det skete hver onsdag aften lige før lukketid. Vi brugte mange timer aftenen før, når vi sammen skulle

udfylde kuponerne, enten med enkeltrækker eller med et system, som min far var »verdensmester« i at regne ud. Vi vandt da også af og til mindre beløb. Og så var jeg rigtig stolt.

På hjørnet af Ægirsgade og Dagmarsgade lå så gadens grønthandler. Her blev jeg tit sendt alene ned for at handle for min mor, når vi skulle have kartofler, løg, gulerødder mm. Altid med en seddel, hvorpå der stod, hvad jeg skulle købe. Når jeg ikke kunne finde ud af eller læse, hvad de stod på sedlen, afleverede jeg den bare. Og så fik jeg det med hjem som jeg var kommet efter.

Dagmarsgade blev i øvrigt på et tidspunkt kaldt for »jordvejen«, fordi kun den første del fra Ægirsgade var brolagt. Den øvrige del var bare jordvej helt op til Rådmandsgade.

Tilbage til hjørnet Ægirsgade/Nørrebrogade på siden med de lige numre. I mange år lå der på dette hjørne en Regent-forretning.

Når julen nærmede sig, blev der i et af de store udstillingsvinduer ud mod Nørrebrogade sat et elektrisk tog op. Her kunne jeg stå i timevis og se på toget der bare kørte rundt og rundt.

Jeg drømte om også en dag at få et sådant elektrisk tog. Men det blev dog aldrig til noget.

Ved juletid blev en mand udstyret med nissetøj og et skilt, hvorpå der blev reklameret for Regent. Han gik slentrende op

og ned ad Nørrebrogade med skiltet højt hævet så alle kunne se det.

Ud for Regent, lige på hjørnet, halvt op på fortovet stod Villumsen med sin trækvogn året rundt, altid iført en hvid kittel og store træskostøvler. Fra vognen solgtes alskens grønt, der var opstillet i kasser langs vognens sider. Når vejret var dårligt, trak Villumsen sig tilbage i læ i en nærliggende port ved nr. 2, hvorfra han uden besvær kunne »overskue« sin forretning.

I nr. 4 lå der i mange år en fiskehandler. Jeg husker ikke noget særligt om denne forretning. Nok fordi vi altid købte fisk i en forretning der lå på Nørrebrogade overfor sporvejsremisen.

Fiskehandleren lukkede og åbnede siden hen som avisbutik. Her kunne man sent lørdag aften hente en søndagsavis, idet forretningen havde åbent til længe over midnat.

Jeg tror det var ulovligt dengang!

I nr. 6 lå gadens ismejeri. Her stod to rare damer i hvide kitler og ekspederede. Bag disken var opstillet flere store dritler med smør, som blev gravet ud og banket sammen til firkanter på pergamentpapir, når man skulle købe smør. Æggene stod opstablet i store æggebakker. Og man skulle huske at sige, om man ville have A-, B- eller C-æg. Det var vist noget med størrelsen.

I nr. 8 var der et indhak i muren, så her var der adgang til to forretninger. Til

højre lå en urmager. Han havde et stort ur siddende i vinduet, så man altid kunne se, hvad klokken var, når man ilede til skole. Man kunne som regel altid konstatere her, at man var for sent på den!

Ruden var, ligesom døren ind til forretningen, indvendigt dækket med et gitter, sikkert fordi der lå mange værdifulde ting i forretningen.

Til venstre lå en frisør både for herrer og damer. Damesalonen lå i baglokalet.

Her gik jeg altid over, når jeg skulle klippes. Jeg fik penge af min mor og blev samtidig formanet om at jeg blev klippet ligesom sidste gang.

Som regel var der optaget. Så jeg tog plads indtil det blev min tur.

Hos frisøren var der to stole foran spejlet. Da jeg på et tidligt tidspunkt ikke var stor nok til at nå gulvet, blev jeg placeret på et brædt, der blev lagt på tværs hen over armlænene. Så blev stolen kørt op og med et hvidt slag over skuldrene kunne behandlingen begynde. Med saks og en larmende maskine.

Og sluttelig en ordentlig omgang brillantine. Så var jeg fin nyklippet og kunne betale. Jeg husker det på et tidspunkt kostede sølle 25 øre!

Lige før opgangen til nr. 10 lå der i en periode en skotøjsforretning, der siden hen blev afløst af en tobaksforretning, der også handlede med aviser og ugeblade. Men jeg har ikke nogen nærmere erin-

dring om denne forretning, da vi havde vores »egen« tobaksforretning lige ved nr. 13 på den modsatte side af gaden.

På den anden side af opgangen til nr. 10 lå bager Clausen, der i øvrigt også ejede den pompøse bygning, hvor forretningen var beliggende på hjørnet af Ægirsgade og Thyrasgade. Herfra fik vi tit bragt morgenbrød og mælk op om søndagen. Det stod så på trappen uden for vores dør.

Og »bagerjomfruerne« i forretningen vidste alt om sladderen i gaden. Man kunne gå derind og vente til det blev ens tur. Imens kunne man lytte til den sladder, der blev udvekslet over disken.

Jeg blev tit sendt over til bageren for at købe et halvt mørk maltet sidebrød fra Schulstads.

I den varme periode skulle der hentes krystalis hos bageren til vort isskab, der var placeret i vort køkken. Så fik jeg en gammel avis med til at pakke isen ind i.

Lige om hjørnet i Thyrasgade lå selve bageriet. Og når vinduerne stod åbne, kunne man se ind til de hvidklædte bagersvende, der stod ved store borde og æltede dej til bagværket.

I Thyrasgade lå også den tidligere omtalte Nørrebros Autopark. To høje, hvide mure der gik vinkelret ud fra bygningerne henholdsvis til venstre og højre fortalte med store bogstaver at her lå Nørrebros Autopark. Nedenunder var placeret store karakteristiske gule og grønne skilte, der reklamerede for BP-benzin.

Der var tre »gader« med garager, der

fortrinsvis var til biler. Men der var også mindre garager.

Jeg delte her i en årrække en motorcykelgarage med tre kammerater. Her havde vi vore knallerter og scootere stående. Vi brugte megen tid her med at reparere og vedligeholde vore »maskiner«.

På det næste hjørne Ægirsgade/Thyrasgade lå en kolonialhandel. En dunkel, mørk nedslidt butik med meget gammelt inventar. Ejerne var også »tussegamle« husker jeg.

Og da forretningen blev overtaget af yngre kræfter, skete der virkelig noget. Nyt inventar og nyt navn: »Høkeren« stod der nu på et meget stort glasskilt på facaden over indgangsdøren.

Her oplevede jeg for første gang, den form for reklame, som vi bliver overdænget med i dag gennem postkassen: En tryksag med tilbud.

Det var ganske vist et duplikeret stykke papir i A5-format. Men alligevel. Den blev omdelt til næsten alle i gaden. Forretningen blomstrede utroligt op samtidig med at varesortimentet blev udvidet betydeligt. Alle skulle nu handle dér.

Desværre døde ejeren pludselig og forretningen lukkede.

Mærkværdigvis var resten af gaden op til Dagmarsgade ret anonym, hvad angår forretninger.

En tobakshandler, der vistnok kun han-

dlede en gros og en møbelforretning fyldt med gamle møbler, var alt hvad jeg husker.

På hjørnet af Dagmarsgade lå Café Ægir. Med et billard midt i lokalet og borde og stole placeret rundt om ad væggene.

En af mine kammeraters mor hentede tit sin mand på denne café, når det ikke passede ham at komme hjem lige fra arbejde.

Når døren stod åben ind til lokalet, strømmede der en dunst af indelukke og tobakssos ud. Det hændte også der var slagsmål. Så kom politiet susende og slæbte af sted med uromagerne.

Ægirsgade var, som det ses på postkortet, brolagt. Det var den også en del af tiden, da jeg boede dér.

Men en dag kom der nogle maskiner - brolæggerjomfruer hed de vist - der begyndte at stampe brostenene ned. Én efter én.

De larmede frygteligt i mange måneder fra morgen til aften. Da de var færdige blev der lagt asfalt på hele kørebanen.

Det var dog ikke den eneste lyd, jeg erindre fra dengang. Om morgenen kunne man tit høre en piben og en hylen fra remisen på Nørrebrogade, når sporvognene svingede ud på deres første køretur.

Skraldemændenes larmen i gården med de store grå og beskidte metal-skraldebøtter og klappen med lågene var også en af morgenens lyde.

En anden lyd som jeg husker meget

tydeligt, var musikken fra en lirekasse ovre i Baldersgade. En lirekassemand stod hver lørdag i sommerperioden ved udgangen til Atlas og trakterede sin lirekasse. Lørdag var nemlig lønningsdag dengang!

Gaden var i en periode udstyret med gaslygter. Hver aften når mørket faldt på, kom en mand med en lang stang, som han stak op i lygtehuset, hvorefter lygten tændte.

På et tidspunkt blev disse lygter fjernet og erstattet med store neonlamper, der var ophængt i liner, der var spændt ud mellem husmurene.

Nævnes skal dog også to forretninger,

der lå lidt længere oppe i gaden: En legetøjsforretning, hvor jeg tit købte hønseringe og en frimærkeforretning, hvor jeg også af og til købte frimærker for mine sparepenge.

Det var så lidt om min barndomsgade Ægirsgade, hvor jeg voksede op i trange, men trygge kår med familien og omgivet af lege- og skolekammerater, flinke og rare, men også mange særprægede mennesker som stadig, så mange år efter, står så tydeligt i min hukommelse.

Send en hilsen fra Nørrebro
Postkort fra ca. 1900-30

pris: 40,- kr. for 10 stk.

fås ved henvendelse til foreningen



Kolonialforretningen i Rådmandsgade reklamerede med "kvarterets bedste kaffe".
Foto ca. 1915.



Hjørnet af Åboulevarden og Fiskergade, ca. 1910.



Hjørnet af Nørrebrogade og Ægirsgade, 1915. Johannes E. Knock's Herre- og Drengs-Ekvipering kunne blandt andet tilbyde et sæt matrostøj til 18 kr., en herrefrakke kostede 38 kr., et halstørklæde kunne fås for 1,32 kr. og en herreskjorte kostede 3,89 kr.



Korskade ved Ewaldsgade, ca. 1910. I baggrunden ses Hellig Kors Kirkes spir. Store dele af det tætte kvarter blev saneret i 1980'erne.



Hjørnet af Jagtvej og Nørrebro Runddel omkring 1905. Sporvognen fra "Tværllinien" vendte her og returnerede til Frederiksberg Runddel.



Jernbaneoverskæringen på Nørrebrogade ved Bragesgade, 1913.



H. Hansens Ølforretning i Jærggade 10, ca. 1910. Huset og gaden var en del af Rabarberkvarteret, der blev saneret i 1980'erne.